

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101006/B/2018/36097107974318596

**Vplyv politiky zamestnanosti na rozpočet krajiny-
vplyv vybranej krajiny**

Bakalárska práca

2018

Michaela Zaujecová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**Vplyv politiky zamestnanosti na rozpočet krajiny-
vplyv vybranej krajiny**

Bakalárska práca

Študijný program:	Financie, bankovníctvo a investovanie
Študijný odbor:	Financie, bankovníctvo a investovanie
Školiace pracovisko:	Katedra financií
Vedúci záverečnej práce:	Ing. Michaela Tomčíková

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela pod'akovať vedúcej záverečnej práce Ing. Michaelae Tomčíkovej za odborné podnety, veľkú ochotu a cenné rady ktorými prispela k vypracovaniu bakalárskej práce.

Abstrakt

ZAUJECOVÁ, Michaela: *Vplyv politiky zamestnanosti na rozpočet krajiny- prípad vybranej krajiny*- Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Michaela Tomčíková- Bratislava: NHF EU, 2018, 35 s.

Cieľom záverečnej práce je zhodnotiť úspešnosť národných projektov podpory zamestnanosti, na základe konfrontácie ich vplyvu na štátny rozpočet a mieru nezamestnanosti. Bakalárska práca je rozdelená do štyroch kapitol. Obsahuje sedem tabuliek a jednu schému. V prvej kapitole sme sa venovali definovaniu základných pojmov potrebných na vysvetlenie problematiky. Druhá kapitola špecifikuje metodiku a cieľ práce. Tretia kapitola bližšie opisuje národné projekty na zvýšenie zamestnanosti. Záverečná časť práce venuje pozornosť dosiahnutým poznatkom. Porovnáva vybrané projekty a prezentuje ich špecifiká. Výsledkom problematiky je záver, že štát vie úspešne korigovať nezamestnanosť realizáciou národných projektov.

Kľúčové slová:

Politika zamestnanosti, Aktívna politika trhu práce, Rozpočet, Služby zamestnanosti, Slovensko

Abstract

ZAÚJECOVÁ, Michaela: The Impact of employment policies on the budget of country - case of selected country. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance.- Primary adviser: Ing. Michaela Tomčíková.- Bratislava: NHF EUBA, 2018, 35 p.

The aim of the final thesis is to evaluate Slovak expenditures on employment policy. The bachelor thesis is divided into four chapters. It contains seven tables and one diagram. In the first chapter, we focused on defining the basic concepts needed to explain the problem. The second chapter specifies the methodology and the aim of the work. The third chapter describes national projects to increase employment. The final part of the thesis deals with the acquired knowledge. It compares selected projects and presents their specifics. The result of the thesis is the conclusion that the state can successfully control unemployment by implementing national projects.

Key words:

Employment policy, Active labor market policy, Budget, Employment services, Slovakia

Obsah

Úvod.....	8
1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	9
1.1 Kvantifikácia nezamestnanosti.....	10
1.2 Politika zamestnanosti.....	11
1.2.1 Aktívna politika zamestnanosti.....	14
1.2.2 Pasívna politika zamestnanosti	14
1.2.3 Ciele politiky zamestnanosti	15
1.2.4 Nástroje politiky zamestnanosti.....	16
1.3 Stratégia Európa 2020 - súčasný stav.....	18
2. Cieľ práce.....	20
3. Metodika práce a metódy skúmania	21
4. Výsledky práce a diskusia.....	22
4.1 Výdavky na nezamestnanosť v Európskej únii a na Slovensku.....	22
4.2 Výdavky na služby zamestnanosti na Slovensku.....	23
4.3 Vybrané národné projekty realizované v rámci Operačného programu zamestnanosť a sociálna inklúzia.....	24
4.3.1 Podpora vytvárania pracovných miest- 2.....	24
4.3.2 Podpora vytvárania pracovných miest- 3.....	26
4.3.3 Podpora rozvoja regionálnej zamestnanosti bez Bratislavského samosprávneho kraja.....	27
4.3.4 Podpora vytvárania pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov v Bratislavskom samosprávnom kraji	28
Záver	32
Zoznam bibliografických odkazov	33

Úvod

Zamestnanosť patrí k dôležitej zložke ekonomického rozvoja krajiny. Plná zamestnanosť predstavuje efektívnu metódu boja s chudobou a preto zvyšovanie zamestnanosti patrí k hlavným cieľom každej krajiny. Slovensko má v porovnaní s inými krajinami Európskej únie nízku zamestnanosť. Štát prihliada na vytvorenie fungujúceho systému služieb zamestnanosti pomocou nástrojov, ktoré predstavujú aktívnu politiku zamestnanosti. Hlavnou úlohou aktívnej politiky je pomôcť nezamestnaným občanom, prostredníctvom nástrojov aktívnych opatrení. Tie sa orientujú na zvyšovanie zamestnanosti a podporu vytvárania nových pracovných miest. Vytváranie nových pracovných miest sa realizuje prostredníctvom národných projektov, ktoré sú financované zo štátneho rozpočtu a z rozpočtu Európskej únie.

Keďže Slovensko je členskou krajinou Európskej únie, jej povinnosťou je presadzovanie spoločných cieľov, medzi ktoré patrí aj hospodárska a sociálna súdržnosť. V súčasnosti prijíma opatrenia na napĺňanie cieľov, týkajúcich sa politiky zamestnanosti, v Stratégii Európa 2020. Narastajúca nezamestnanosť sa začína stále viac a viac prehlbovať, v mnohých prípadoch je až alarmujúca. Práve preto jedným z cieľov Stratégie Európa 2020 je zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov od 20-64 rokov na 75 %.

Záverečná práca je rozdelená do štyroch kapitol. Predmetom prvej kapitoly je kvantifikácia nezamestnanosti, charakteristika politiky zamestnanosti a súčasný stav stratégie Európa 2020. Druhá kapitola hovorí o hlavnom celi predkladanej práce spolu s čiastkovými cieľmi. Táto kapitola obsahuje taktiež aj dve hypotézy. Predmetom tretej kapitoly sú metódy skúmania použité v bakalárskej práci. Štvrtá kapitola poníma o výdavkov na nezamestnanosť a výdavkov na služby zamestnanosti. Predmetom tejto kapitoly sú vybrané národné projekty v rámci Operačného programu zamestnanosť a sociálna inklúzia. Záver tejto kapitoly je venovaný stručnej sumarizácii vybraných národných projektov a následne vyhodnotenie platnosti stanovených hypotéz.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V nasledujúcej kapitole rozoberieme nezamestnanosť, politiku nezamestnanosti, jej ciele a nástroje. Budeme sa venovať kvantifikácii nezamestnanosti, taktiež aj aktívnej a pasívnej politiky zamestnanosti a stratégií Európa 2020.

Politika zamestnanosti sa sústreďuje na rovnováhu na trhu práce. Trh práce môžeme charakterizovať ako najkomplexnejší trh, ktorý je dôsledkom vzájomného pôsobenia všetkých ostatných trhov. Ani jeden z trhov nefunguje izolovane, a taktiež trhy nie sú oddelené, ale sú teda vzájomné prepojené. Jeho úlohou je postarať sa o vysokú úroveň domácej produkcie a spotreby a taktiež jej spravodlivé rozdelenie medzi populáciu ako celok. Navonok sa tieto faktory prejavujú ako štruktúra HDP, spotreba domácnosti, tvorba a štruktúra fixného kapitálu, objem a štruktúra spotreby verejného sektora. Po ekonomickej kríze sa trh práce zhoršil, prejavom bol pokles agregátneho dopytu, pokles zamestnanosti a nárast nezamestnanosti.¹

Nezamestnanosť ako jav, je spojená s existenciou trhu práce, lebo je výsledkom a zároveň prejavom nerovnováhy na trhu práce. Výška nezamestnanosti nám odzrkadľuje mieru ekonomického zdravia národa. Zaraďujeme ju medzi vážny ekonomický problém, lebo predstavuje stratenú potenciálnu hodnotu ekonomiky. Reprezentuje aj sociálny indikátor, lebo je spojená so zlým mentálnym a fyzickým zdravím, zvýšenou rozvodovosťou a podobne. Avšak nie je až tak kritická, kým nie je hromadná. Treba poukázať na fakt, že pri trhovom mechanizme a demokracii je nezamestnanosť prirodzeným fenoménom.²

¹ RIEVAJOVÁ, Eva, Július ALEXÝ, Mária ANTALOVÁ, et al. *Trh práce - premeny a výzvy* [online]. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2015, CD- [cit. . 2017-12-21]. ISBN 978-80-225-4061-2.

² RIEVAJOVÁ, E. a kol.: *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava: Ekonóm. 2012, s. 200. ISBN 978-80-225-3544-1.

1.1 Kvantifikácia nezamestnanosti

V súčasnosti sa využívajú zdroje štatistických informácií o nezamestnanosti:

- výberové zisťovanie pracovných síl- je zamerané na zbieranie údajov o zamestnanosti a nezamestnanosti obyvateľstva vo vybraných domácnostiach, ktorého výsledky sú poskytované inštitúciám, ktoré sú zodpovedné za usmerňovanie politiky zamestnanosti. Výsledky tejto metodiky reprezentujú odhad skutočných hodnôt, čo je determinované samotnou metodikou. Stavba a odhad miery nezamestnanosti sa vyjadruje ako³:

$$Mn = \frac{NEZ.}{NEZ.+PRAC.} = \frac{NEZ VZPS}{EAO VZPS} \times 100 \quad (1)$$

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Rievajová a kol. 2012.

kde:

NEZ. predstavuje počet nezamestnaných v základnom súbore (skutočný počet)

PRAC. je počet pracujúcich v základnom súbore (skutočný počet)

EAO zobrazuje počet ekonomických aktívnych v základnom súbore (skutočný počet),

VZPS je výberové zisťovanie pracovných síl.

- oficiálne odhady nezamestnanosti zabezpečujú štátne orgány a poskytnuté údaje sú kombináciou niekoľkých informačných prameňov,
- štatistiky služieb zamestnanosti informujú o zaevidovaných osobách na úradoch práce spravidla ku koncu každého mesiaca. Na výpočet nám slúži⁴:

$$MEN_{\dot{U}P} = \frac{DUOZ}{EAO} \times 100 \quad (2)$$

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Rievajová a kol. 2012.

³ RIEVAJOVÁ, E. a kol.: *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava: Ekonóm. 2012, s. 224. ISBN 978-80-225-3544-1

⁴ RIEVAJOVÁ, E. a kol.: *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava: Ekonóm. 2012, s. 225. ISBN 978-80-225-3544-1

kde,

DUOZ- disponibilní uchádzači o zamestnanie,

EAO- ekonomicky aktívne obyvateľstvo.

1.2 Politika zamestnanosti

Politika zamestnanosti sa dá charakterizovať ako súbor opatrení s cieľom rovnováhy na trhu práce zameraných taktiež na efektívne využitie pracovných síl zo strany štátu, zamestnávateľov, firiem, zamestnancov ale aj odborov. Táto politika kladie dôraz na harmonizáciu ponuky a dopytu na trhu práce a zabezpečenie práva na zamestnanie občanom a tým, ktorí majú na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.⁵

„Najinovatívnejší rozvoj zaznamenala v 2. polovici 90.rokov v kontexte vysokej úrovne nezamestnanosti. Od podpísania Rímskych zmlúv sa z Európskeho sociálneho fondu poskytovala finančná podpora na uľahčenie mobility a rekvalifikáciu zamestnancov v rámci spoločného trhu.“⁶ Aktuálne má politika zamestnanosti dôležité miesto vo vyspelých krajinách, medzi ktoré patrí aj Slovensko a podporuje sa z prostriedkov ESF a taktiež zo štátneho rozpočtu. Postavená je na pilieroch európskej stratégie zamestnanosti.⁷

Najpodstatnejším cieľom politiky zamestnanosti je rast zamestnanosti. Napĺňa ho vytváraním nových pracovných miest, stimulovanými investíciami, snaží sa zvyšovať ich atraktivnosť a zapája sa do poznatkovej ekonomiky. Trh práce má zabezpečiť aktívnu politiku zamestnanosti a vykonávanie pasívnej politiky zamestnanosti patrí štátu.⁸

Ako si môžeme všimnúť na schéme číslo 2, politika zamestnanosti spolupracuje aj s inými politikami, a to s hospodárskou, sociálnou a vzdelávaciou. Na zabezpečenie rovnováhy na trhu práce má dôležitý význam hospodárska politika, pretože smeruje

⁵ RIEVAJOVÁ, E. a kol.: *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava: Ekonóm. 2012, s. 175. ISBN 978-80-225-3544-1.

⁶ DUDOVÁ, I. 2009. *Európska sociálna politika*. Bratislava: Ekonóm, 2009, s.145. ISBN 978-80-225-2817-7.

⁷ GRANDTNEROVÁ, Lenka. Nové aspekty aktívnej politiky trhu práce v Českej a Slovenskej republike. *Znalostná ekonomika a jej odraz v ekonomickej teórii a hospodárskej praxi : zborník príspevkov : medzinárodná vedecká konferencia : Bratislava, 5. novembra 2010*. Bratislava: [Katedra ekonomickej teórie NHF EU], 2010, [1-7]. ISBN 978-80-225-3076-7.

⁸ GRANDTNEROVÁ, Lenka. Nové aspekty aktívnej politiky trhu práce v Českej a Slovenskej republike. *Znalostná ekonomika a jej odraz v ekonomickej teórii a hospodárskej praxi : zborník príspevkov : medzinárodná vedecká konferencia : Bratislava, 5. novembra 2010*. Bratislava: [Katedra ekonomickej teórie NHF EU], 2010, [1-7]. ISBN 978-80-225-3076-7.

k podpore ekonomického rastu a k tvorbe pracovných miest. Ich spoločný cieľ, podpora zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti, dosahujú rôznymi spôsobmi.

Hospodárska politika ho sleduje nepriamo, na základe celkovej dynamiky ekonomiky. Politika zamestnanosti uplatňuje konkrétne nástroje, ktoré využíva dvojakým spôsobom- plošne alebo diferencovane.⁹

Schéma 1 Vzájomný vzťah hospodárskej politiky, sociálnej politiky a politiky zamestnanosti

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa RIEVAJOVA, HUSAKOVA. 2010.

V nasledujúcej časti, si vymenujeme aktivity, na ktoré sa politika zamestnanosti orientuje:

- Vďaka špecializovaným inštitúciám, úradom či sprostredkovateľniam, rozvíja infraštruktúru na trhu práce. Zabezpečuje úplnú informovanosť o pracovných miestach a taktiež o uchádzačoch.
- Poskytuje finančné podpory na nové pracovné miesta, taktiež začínajúcim podnikateľom a tiež uľahčuje zamestnávanie problematickým skupinám- mladiství a hendikepovaní občania.
- Prispieva k podpore vzdelávania pre potreby trhu práce.
- Zabezpečuje dávky a podpory v nezamestnanosti tým, ktorí sa stali dočasne nezamestnaní.¹⁰

⁹ RIEVAJOVÁ, Eva a Mária HUSÁKOVÁ. Politika zamestnanosti a aktívne opatrenia na trhu práce. *Znalostná ekonomika a jej odraz v ekonomickej teórii a hospodárskej praxi : zborník príspevkov : medzinárodná vedecká konferencia : Bratislava, 5. novembra 2010*. Bratislava: [Katedra ekonomickej teórie NHF EU], 2010, , 1-11. ISBN 978-80-225-3076-7.

Politika zamestnanosti sa zaraďuje medzi koordinované politiky EÚ, čiže aktivita Európskej únie sa zameriava na podporu hlavných smerov a podľa nich vypracúvajú jednotlivé členské štáty Národné akčné plány zamestnanosti. Víziu európskeho sociálneho trhového hospodárstva v 21. storočí znázorňuje Stratégia Európa 2020.

Základ stratégie Európa 2020 tvoria tri priority:

- Inteligentný rast- vytvorenie hospodárstva na základe znalostí a inovácií.
- Udržateľný rast- podpora ekologickejšie a konkurencieschopnejšie hospodárstva
- Inkluzívny rast- podpora hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti a to prispieva k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti

Na tento účel navrhuje Európska komisia hlavné ciele EÚ:

- Miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20-64 rokov by mala dosiahnuť 75%.
- Úroveň investícií do výskumu a vývoja by mala dosiahnuť 3% HDP EÚ.
- Podiel ľudí, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku, by sa mal znížiť až pod 10% a aspoň 40% mladých ľudí by malo mať vysokoškolské vzdelanie.
- O 20 miliónov menej ľudí by malo byť ohrozených chudobou.

Spomínané ciele sa navzájom dopĺňujú a taktiež sú nevyhnutné pre dosiahnutie celkového úspechu. Komisia navrhuje, aby členské štáty pretransformovali ciele EÚ na vnútroštátne ciele a postupy, aby prispôsobili stratégiou Európa 2020 svojim podmienkam.¹¹

¹⁰RIEVAJOVÁ, Eva a Mária HUSÁKOVÁ. Politika zamestnanosti a aktívne opatrenia na trhu práce. *Znalostná ekonomika a jej odraz v ekonomickej teórii a hospodárskej praxi : zborník príspevkov : medzinárodná vedecká konferencia : Bratislava, 5. novembra 2010*. Bratislava: [Katedra ekonomickej teórie NHF EU], 2010, 1-11. ISBN 978-80-225-3076-7.

¹¹ RIEVAJOVÁ, Eva a Mária HUSÁKOVÁ. Politika zamestnanosti a aktívne opatrenia na trhu práce. *Znalostná ekonomika a jej odraz v ekonomickej teórii a hospodárskej praxi : zborník príspevkov : medzinárodná vedecká konferencia : Bratislava, 5. novembra 2010*. Bratislava: [Katedra ekonomickej teórie NHF EU], 2010, , 1-11. ISBN 978-80-225-3076-7.

1.2.1 Aktívna politika zamestnanosti

Čo sa týka základných otázok aktívnej politiky zamestnanosti sa venovala pozornosť už v 90. rokoch. V súčasnosti sa taktiež kladie pozornosť na efektivitu využívania nástrojov aktívnej politiky. Otázky sa zameriavajú najmä na ochotu využívania nástrojov pre osoby, ktorým sú určené. Je dôležité, aby aktívni boli občania a taktiež aj štát.¹²

Aktívna politika zamestnanosti je nositeľom programov, ktoré sú zamerané na zlepšenie prístupu k pracovným miestam. Taktiež má na starosti efektívne fungovanie trhu. Zabezpečuje to vďaka nástrojom, ktoré môžeme deliť na:

- sprostredkovanie zamestnania,
- poskytovanie informačno-poradenských služieb a odborných poradenských služieb,
- programy vzdelávania a prípravy pre trh práce,
- programy dotované zamestnávania.¹³

1.2.2 Pasívna politika zamestnanosti

Z historického hľadiska sa rozvíjala skôr ako aktívna politika zamestnanosti. Jej hlavnou úlohou je odstrániť negatívne dopady nezamestnanosti. Poskytuje podpory v nezamestnanosti a bezplatné informácie o voľných pracovných miestach.¹⁴

Poznáme dva druhy podpôr v nezamestnanosti- poistenie v nezamestnanosti a štátnu podporu v nezamestnanosti. Pri prvej forme ide o poistenie sa proti riziku straty zamestnania, na báze príspevkov zo strany zamestnancov i zamestnávateľov. Výška príspevku závisí od mzdy za určité posledné časové obdobie. Štátna podpora v nezamestnanosti je daná systémom sociálnych dávok. Na získanie tejto formy podpory je dôležité preukázať nevyhnutnosť na základe výšky príjmu v domácnosti. Na rozdiel od poistenia v nezamestnanosti, garantuje istú úroveň minimálneho príjmu.¹⁵

¹² KUCHAR, P.: *Trh práce. Sociologická analýza*. Praha: Karolinum, 2008, s. 163. ISBN 978-80-246-1383-3.

¹³ BEBLAVÝ, M. 2012. *Sociálna politika* cit. [4.4 2015]. s. 44. Dostupné na: <<http://www.socialnapolitika.eu/index.php/na-stiahnutie/>>

¹⁴ JUREČKA, V. a kol.: *Makroekonomie*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 150. ISBN 978-80-247-4386-8.

¹⁵ HALÁSKOVÁ, R.: *Politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008, s. 10. ISBN 978-80-7368-522-5.

1.2.3 Ciele politiky zamestnanosti

K hlavným cieľom politiky zamestnanosti patrí:

- vytváranie rovnováhy medzi ponukou a dopytom po pracovných silách,
- zabezpečenie práva občanov na zamestnanie,
- produktívne využívanie zdrojov pracovných síl,
- zvyšovať kvalifikácie pracovníkov.¹⁶

Pasívna politika zamestnanosti ma za úlohu zmiernenie sociálnych účinkov na obyvateľstvo a taktiež odstraňuje negatívne dopady nezamestnanosti.

Aktívna politika zamestnanosti sa orientuje na viacero cieľov a je možné ich charakterizovať ako:

- Vytváranie rovnováhy medzi ponukou a dopytom na trhu práce. Pri tomto ciele, sa pasívna politika sústreďí na znižovanie nákladov pri hľadaní zamestnania a taktiež pomoc pri prispôbovaní pracovnej sily požiadavkám trhu práce.
- Riešenie nezamestnanosti najviac ohrozených skupín nezamestnaných. Napríklad ak sa zlepšuje celková kvalita pracovnej sily, tak sa zvýši dopyt po práci a lepšia pracovná sila sa lepšie uplatní. Tento cieľ sa vykonáva pomocou programov získavania pracovných skúseností a tvorby nových pracovných miest.
- Umožnenie prvého kontaktu či udržanie kontaktu s trhom práce. Ide najmä o ochranu ľudského kapitálu a patria sem programy na tvorbu dočasných pracovných miest.
- Prevencia sociálneho vylúčenia a prevencia zhoršovania celkovej kvality života nezamestnaných. S týmto cieľom sú spojené programy, ktoré nemusia viesť priamo k zamestnaniu, napríklad motivačné kurzy.¹⁷

¹⁶ RIEVAJOVÁ, E. a kol.: *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava: Ekonóm. 2012, s. 177. ISBN 978-80-225-3544-1.

¹⁷ RIEVAJOVÁ, E. a kol.: *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava: Ekonóm. 2012, s. 177-178. ISBN 978-80-225-3544-1.

Formovanie cieľov siaha do obdobia v 90. rokoch v tom čase bola vysoká nezamestnanosť spoločným európskym problémom, na ktorú EÚ reagovala prijatím Európskej stratégie zamestnanosti. Spomínaný dokument je súčasťou Amsterdamskej zmluvy. Strategické dokumenty zohrávajú dôležitú úlohu pri cieľoch politiky zamestnanosti, pretože členské krajiny Európskej únie sú nimi značne ovplyvnené.¹⁸

1.2.4 Nástroje politiky zamestnanosti

Nástrojmi rozumieme aktívne opatrenia, implementácia ktorých zabezpečí udržanie zamestnanosti. Rozlišujeme priame a nepriame:

- priame sú organizované prostredníctvom orgánov služieb zamestnanosti, zaraďujeme sem vzdelanie, prípravu, rôzne výcviky, finančná podpora, verejné práce, verejnoprospešné práce,
- nepriame: nazývame ich ako zákonné alebo organizačné opatrenia, napríklad v daňovej, fiškálnej či mzdovej politike podporuje rast dopytu po práci.¹⁹

Priame nástroje sú opatreniami na realizáciu v mikrosfére, pôsobia na konkrétnu ponuku a dopyt po práci na konkrétnom trhu. Ich realizátorom sú orgány služieb zamestnanosti s ďalšími účastníkmi na trhu práce. Naopak nepriame nástroje môžeme označovať ako makroekonomické nástroje. Na schéme v prílohe si môžeme všimnúť, že najväčší počet zahŕňajú ekonomické politiky, v koncentrovanej podobe ich označujeme ako hospodárska politika štátu a je odvodená z hospodárskych stratégií a koncepcií štátu.

20

¹⁸ JUSKO, P. - HALÁSKOVÁ, R.: *Politika zamestnanosti*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2012, s. 60-61. ISBN 978-80-557-0339-8.

¹⁹ RIEVAJOVÁ, E. a kol.: *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava: Ekonóm. 2012, s. 181. ISBN 978-80-225-3544-1.

²⁰ RIEVAJOVÁ, E. a kol.: *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava: Ekonóm. 2012, s. 182. ISBN 978-80-225-3544-1.

Podľa iného systematického triedenia sa pri zabezpečovaní štátnej politiky zamestnanosti uplatňujú tri typy nástrojov, ktorými sa vláda snaží o to, aby nebola prevaha ponuky nad dopytom trhu práce:

1. Verejné výdavky

Predstavujú výdavky zo štátneho rozpočtu na zvyšovanie zamestnanosti. Vo výdavkov na politiku zamestnanosti je zahrnutá pasívna a aktívna zložka.

- a) Pasívna zložka: podpora v nezamestnanosti hmotným zabezpečením uchádzačov o zamestnanie.
- b) Aktívna zložka: výdavky na administratívu a na služby zamestnanosti, preškolenie, podpora v súkromnom sektore, priama tvorba pracovných príležitostí, podpora vytvárania pracovných miest pre občanov so zmennou pracovnou schopnosťou, zavádzanie kratšieho pracovného času v podnikoch, rozvoj infraštruktúry trhu práce, odstraňovanie bariér pri vstupe na trh práce, vytváranie podmienok na územnú mobilitu pracovných síl.

2. Daňová politika vlády

Patrí sem napríklad daň z príjmu obyvateľstva, patria sem príjmy, ktoré majú vplyv na tvorbu pracovných miest.

3. Regulačné a legislatívne opatrenia vlády

- a) regulačné opatrenia- opatrenia, ktoré chránia vnútorný trh- dovozné kvóty, regulácia cien a miezd,
- b) pracovnoprávna legislatíva- štátne orgány práce vytvárajú právne predpoklady na zabezpečenie práva na prácu, na spravodlivú odmenu a na ochranu v nezamestnanosti.²¹

²¹ JÍROVÁ, H.: *Trh práce a politika zamestnanosti*. Praha: VŠE, 1999, s. 22-23. ISBN 80-7079-635-9.

1.3 Stratégia Európa 2020 - súčasný stav

Na dokument Lisabonská stratégia, ktorého platnosť skončila v roku 2010, nadviazala nová stratégia s názvom Európa 2020, v ktorej Európska komisia vymedzila dosiahnuť päť cieľov do roku 2020. Ciele sú orientované na zamestnanosť, vzdelávanie, výskum a inovácie, sociálne začlenenie a chudobu a oblasť klímy a energetiky. Každý členský štát si stanovil vlastné ciele.²²

Pre Slovensko boli určené špecifické ciele v rámci inkluzívneho rastu, a to zvýšiť mieru zamestnanosti na 72%, znížiť počet chudobných osôb o 170 tisíc osôb. Ďalším cieľom je dosiahnuť podiel vysokoškolsky vzdelanej populácie na 40 % a v neposlednom rade zvýšiť predčasné ukončenie školskej dochádzky na 6%.²³

Tabuľka 1 Ciele a plnenie cieľov stratégie Európa 2020

	Zamestnanosť (%)	Výskum a vývoj (% HDP)	Podiel VŠ vzdelaných	Zníž. predčasné ukonč. škol. dochádzky (%)	Zníženie počtu chudobných (tis.)
Stav SR r. 2014	65,9	0,89	26,9	6,7	151
Ciele 2020 SR	72	1,2	40	6	170
Ciele 2020 EÚ	75	3	40	10	20 mil.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa ŠÚ SR.

K naplneniu cieľov pre Slovensko chýba 6 percentuálnych bodov. Miera zamestnanosti dosahuje 66 % a o rovnaký počet percentuálnych bodov je vzdialený cieľ podiel vysokoškolsky vzdelanej populácie. Vysoká miera predčasného ukončovania školskej dochádzky je spojená s oblasťami s vysokou koncentráciou rómskej časti obyvateľstva.

²³ RIEVAJOVÁ, Eva a Roman KLIMKO. Trendy a výzvy pre slovenský trh práce v druhej polovici cieľového obdobia stratégie Európa 20201. *Revue sociálno-ekonomického rozvoja : vedecký recenzovaný on-line časopis*. Bratislava: Katedra sociálneho rozvoja a práce NHF EÚ, 2016. ISSN 2453-6148.

Slabé stránky Slovenska majú dopad na plnenie cieľov, na ktoré upozorňuje Európska komisia:

- Daňové úniky;
- Byrokracia, má za následok zlé podmienky pre podnikateľské prostredie;
- Nedostatky v procesoch verejného obstarávania;
- Zraniteľnosť verejných financií;
- Nedostatočná infraštruktúra, ktorá prispieva k regionálnym rozdielom;
- Nezamestnanosť;
- Nerovnosti, ktoré súvisia so sociálno-ekonomickým zázemím;
- Nedostatky v zdravotnej starostlivosti;
- Nepriaznivé výsledky vo vzdelávaní.

Európska komisia odporúča znížiť daňovo-odvodové zaťaženie, ktoré zvýšením environmentálnych, spotrebných dani a dani z nehnuteľností nebude mať vplyv na rozpočet. Z dlhodobého hľadiska bude mať toto opatrenie pozitívny vplyv, pri pracovníkoch s nízkymi príjmami. Na obnovu pracovných miest a dosiahnutie udržateľného rastu sú potrebné investície do ľudského kapitálu a taktiež aj reformy systému vzdelávania. Dôležitú úlohu pri podpore reforiem a priameho investovania do ekonomiky má financovanie zo zdrojov Európskej únie. Je dôležité, aby členskej štáty využívali financovanie zo zdrojov Európskej únie v plnej miere.²⁴

²⁴ RIEVAJOVÁ, Eva a Roman KLIMKO. Trendy a výzvy pre slovenský trh práce v druhej polovici cieľového obdobia stratégie Európa 20201. *Revue sociálno-ekonomického rozvoja: vedecký recenzovaný on-line časopis*. Bratislava: Katedra sociálneho rozvoja a práce NHF EU, 2016, 2(1), 54-65. ISSN 2453-6148.

2. Cieľ práce

Hlavným cieľom bakalárskej práce je zhodnotiť úspešnosť národných projektov podpory zamestnanosti, na základe konfrontácie ich vplyvu na štátny rozpočet a mieru nezamestnanosti.

Z dôvodu obširnosti skúmanej problematiky sme si stanovili čiastkové ciele:

- Vymedziť teoretické východiská skúmanej problematiky
- Preskúmať, do akej výšky siahajú výdavky na služby zamestnanosti
- Zhrnúť prehľad o percentuálnej zmene uchádzačov o zamestnanie počas realizácie národných projektov

Na základe uvedených cieľov, boli formulované nasledovné hypotézy:

H1: Aktívna politika zamestnanosti je dôležitým prvkom k zníženiu nerovnováhy na trhu práce. Realizuje sa pomocou programov a projektov, ktoré uľahčujú integráciu uchádzačov o zamestnanie. Preto, pre úspešnosť národných projektov percentuálna zmena uchádzačov o zamestnanie k začiatku a ku koncu národných projektov na vymedzenom území a vzhľadom na cieľovú skupinu by mala byť väčšia ako 15 %.

H2: Pre čo najlepší výsledok národných projektov, je potrebné využiť čo najväčšie množstvo vytýčených finančných prostriedkov. Preto by mali národné projekty vyčerpať minimálne 90 % schváleného rozpočtu.

3. Metodika práce a metody skúmania

Pre zvolené hypotézy boli stanovené najvhodnejšie metódy skúmania. Metódy budú nápomocné pri zodpovedaní hypotéz a taktiež povedú k dosiahnutiu hlavného cieľa bakalárskej práce. K dosiahnutiu tohto cieľa, boli zvolené nasledujúce metódy:

Metóda pozorovania, ktorá sa využíva na empirický výskum. Slúži na poskytnutie prvej informácie o sledovaných skutočnostiach. Najprv sme zhromaždili údaje, ktoré boli zdrojom teoretických poznatkov o politike zamestnanosti. Neskôr tieto poznatky boli využité ako podklad pre konfrontáciu s údajmi o realizovaných projektoch na podporu zamestnanosti a vyhodnotení ich miery úspešnosti. Ďalej sa použili aj všeobecné logické metódy. Keďže daná problematika v sebe nesie množstvo údajov, zvolené údaje bezprostredne súvisiace s danou problematikou. Abstrakcia sa uplatnila pri výbere údajov z výkazov o národných projektoch pre ich následné združenie.

Metóda analýzy bola nevyhnutná na lepšie poznanie problematiky ako celku. Osobitne, metóda analýzy bola využitá pri posudzovaní výdavkov na národné projekty, pričom bolo nevyhnutné ich rozdeliť podľa rovnakých parametrov. Syntézou sa následné skúmali vzťahy a súvislosti medzi analyzovanými zložkami.

Pomocou metódy indukcie boli odvodené závery z empirického výskumu. Pri stanovených hypotézach sa indukovaním vyslovili tvrdenia, ktoré sa viažu na platnosť hypotéz.

Štatistickou metódou boli spracované sekundárne údaje. Po zozbieraní údajov nasledovalo spracovanie záťaže pre štátny rozpočet a pre rozpočet Európskej únie. Pomocou metódy komparácie sme porovnávali výsledky výpočtov záťaže pre rozpočet a percentuálnu zmenu uchádzačov o zamestnanie po skončení národných projektov. Následné sme boli na základe výsledkov schopní vytvoriť závery.²⁵

²⁵ GONDA, Vladimír, Anetta ČAPLÁNOVÁ, Helena MASÁROVÁ a Dária ROZBORILOVÁ. *Metodika vedeckej práce*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009. s. 21-26. ISBN 978-80-225-2797-2.

4. Výsledky práce a diskusia

V úvode nasledujúcej kapitoly sa budeme venovať výdavkom na nezamestnanosť, výdavkom na služby zamestnanosti. Ďalej charakterizujeme vybrané národné projekty a ich finančné ukazovatele. V závere kapitoly zosumarizujeme poznatky o národných projektoch a vyhodnotíme platnosť stanovených hypotéz.

4.1 Výdavky na nezamestnanosť v Európskej únii a na Slovensku

Problematica nákladov na nezamestnanosť sa značne dotýka vývoja na trhu práce. Informácie o výške výdavkov sú nápomocné najmä na efektívnu alokáciu finančných prostriedkov na aktivity, ktoré môžu znížiť ekonomické náklady verejnej správy.²⁶

Tabuľka 2 Výdavky na nezamestnanosť na Slovensku a v Európskej únii v mil. EUR.

Územie / rok	2013	2014	2015
Priemer krajín EÚ	7 462,24	7 115,03	-
Slovensko	451,74	397,12	406,79

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Eurostat.

Vychádzajúc z tabuľky 2 si môžeme všimnúť pokles výdavkov na nezamestnanosť na Slovensku. V roku 2013 boli vo výške 451,74 mil. € v nasledujúcom roku sa znížili o 54 620 000 € na sumu 397 120 000 €. Taktiež aj miera nezamestnanosti sa znížila z roku 2013 z 14,2% na 13,2% v roku 2014. V porovnaní s priemerom krajín Európskej únie sú výdavky na nezamestnanosť na Slovensku značne nižšie. Priemer výdavkov členských štátov Európskej únie v roku 2013 bol 7 462,24 mil. €, v nasledujúcom roku boli o niečo nižšie, dosahovali sumu 7 115,03 mil. €. V roku 2015 Eurostat neposkytol údaje.

²⁶ WORKIE TIRUNEH, Menbere, Miroslav ŠTEFÁNIK, Tatiana BUJŇÁKOVÁ, Tomáš DOMONKOS, Peter HORVÁT, Brian KÖNIG, Ivan LICHNER a Marek RADVANSKÝ. *Trh práce na Slovensku: analýzy a prognózy*. Bratislava: Ekonomický ústav SAV, 2014, s. 151. Dostupné na internete: <ftp://193.87.31.84/0198289/261_monografia-trh-prace-na-slovensku.pdf>

4.2 Výdavky na služby zamestnanosti na Slovensku

Dlhotrvalý stav nezamestnanosti zaraďujeme k najväčším výzvam slovenskej ekonomiky. K najrizikovejším skupinám zaraďujeme nízkokvalifikované osoby, ženy, rómske komunity a pod. Efektívnosť aktívnych opatrení na trhu práce je nízka, lepšie cielenie aktívnych opatrení trhu práce by mohlo zvýšiť počet nezamestnaných uchádzačov úspešne umiestnených na trhu práce až o polovicu.²⁷

Tabuľka 3 Výdavky na služby zamestnanosti v mil. EUR

	2013	2014	2015	2016
Služby úradov práce	37,83	27,82	28,31	40,94
Vzdelávanie	0,28	3,07	7,63	6,88
Stimuly k zamestnaniu	60,95	69,26	65,65	99,37
Podporné zamestnávanie a reintegrácia	39,86	36,29	29,83	32,19
Priama tvorba pracovných miest	5,70	10,30	13,86	19,31
Stimuly k podnikaniu	18,92	7,34	10,15	8,64
Spolu AOTP²⁸	163,54	154,08	155,43	207,33

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Eurostat

²⁷ Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Revízia výdavkov na politiky trhu práce a sociálne politiky. [Online]. In: finance.gov. 2017. [21.2.2018]. Dostupné na: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11158>>

²⁸ Aktívne opatrenia trhu práce

Na služby zamestnanosti vynaložilo Slovensko v roku 2013 dohromady 163,54 mil. €, najväčšiu časť tvorili stimuly k zamestnaniu. V roku 2014 Slovensko vynaložilo 154,08 mil. € a taktiež najväčšia časť tvorili stimuly k zamestnaniu. V roku 2015 vynaložilo 155,43 € a v roku 2016 najviac za celé sledované obdobie 207,33 €. V každom roku tvorili najväčšiu časť Stimuly k zamestnaniu, a naopak dlhodobo najmenej vynakladá Slovensko na vzdelávanie.

4.3 Vybrané národné projekty realizované v rámci Operačného programu zamestnanosť a sociálna inklúzia

Operačný program zamestnanosť a sociálna inklúzia môžeme chápať ako strategický programový dokument pre programové obdobie 2007 – 2013. Na základe tohto dokumentu bude poskytovaná podpora v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, zvyšovania zamestnanosti, zvyšovania sociálnej inklúzie a tiež aj budovanie kapacít. Podpora je poskytovaná z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu, ale aj z prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.²⁹

Všetky vybrané národné projekty boli financované z prostriedkov štátneho rozpočtu a spolufinancované z finančných prostriedkov Európskeho sociálneho fondu. Pomer medzi prostriedkami bol 15 % štátny rozpočet: 85 % Európsky sociálny fond.³⁰

4.3.1 Podpora vytvárania pracovných miest- 2

Projekt sa realizoval v období od septembra 2013 do novembra 2015. Je to pokračovaním projektu „Podpora vytvárania pracovných miest“. Cieľová skupina je daná pre uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov vrátane, ktorí sú v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 1 mesiac. Projekt sa zamerá hlavne na kraje s dlhodobou najvyššou nezamestnanosťou, a teda Prešovský a Košický kraj. V období uskutočnenia projektu bolo vytvorených dokopy 2 078 pracovných miest. K začiatku realizácie projektu

²⁹ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny. Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia. [Online]. In: Employment.gov. 2013. [21.2.2018].

Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/esf/op-zasi/op_zasi_revizia_4.pdf>

³⁰ Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Vyhodnotenie uplatňovania aktívnych opatrení na trhu práce za rok 2015. [Online]. In: Upsvar. 2016. [21.2.2018].

Dostupné na: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/statistic/aotp_2015/Vyhodnotenie_AOTP_2015.pdf>

bolo 53 342 uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov v zameraných krajov. Ku koncu obdobia realizácie ich bolo 38 260.³¹

Projekt sa orientoval na 2 oprávnené aktivity. Prvou aktivitou bola podpora vytvárania pracovných miest u vybraných zamestnávateľov rátajúc zamestnávateľov pôsobiacich v oblasti nákladnej cestnej dopravy, pre uchádzačov na dobu najmenej 18 mesiacov. Druhá aktivita bola podpora vytvárania pracovných miest u zamestnávateľov pôsobiacich v oblasti nákladnej cestnej dopravy, pre cieľovú skupinu na dobu najmenej 30 mesiacov.³²

Rozpočet bol schválený na výšku 11 884 125,38 €. Vyčerpané prostriedky v roku 2013 boli 43 971,26 €. V nasledujúcom roku sa vyčerpalo viac o vyše 9 000 000 €, a teda dokopy sa v sledovanom roku vyčerpalo až 9 626 780,67 €. V poslednom roku realizácie sa vyčerpalo 1 031 370 €. Dokopy národný projekt čerpal 10 702 121,93 €, čo predstavuje 90,05 %.

Tabuľka 4 Finančné ukazovatele projektu Podpora vytvárania pracovných miest-2

	Sledovaný rok	Schválený rozpočet (v €)	Vyčerpané finančné prostriedky (v €)	Vyčerpané finančné prostriedky (v %)	Predpokladaná miera financovania z rozpočtu SR (v %)	Predpokladaná miera financovania z rozpočtu EÚ (v %)	Predpokladaná miera financovania z rozpočtu SR (v EUR)	Predpokladaná miera financovania z rozpočtu EÚ (v EUR)
Hlavné aktivity AOTP	2013	11 884 125,38	43 971,26	0,37				
Hlavné aktivity AOTP	2014	11 884 125,38	9 626 780,67	81				
Hlavné aktivity AOTP	2015	11 884 125,38	1 031 370	8,68				
Spolu			10 702 121,93	90,05	15	85	1 605 318,28	9 096 803,62

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa ÚPSVaR.

³¹ Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Vyhodnotenie uplatňovania aktívnych opatrení na trhu práce za rok 2013. [Online]. In: Upsvar. 2014. [21.2.2018].
Dostupné na: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/statistic/AOTP2013/Vyhodnotenie_AOTP_2013-17.6.2014.pdf>

³² Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Vyhodnotenie uplatňovania aktívnych opatrení na trhu práce za rok 2013. [Online]. In: Upsvar. 2014. [21.2.2018].
Dostupné na: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/statistic/AOTP2013/Vyhodnotenie_AOTP_2013-17.6.2014.pdf>

Ako sme uviedli v kapitole 4.3, vybrané národné projekty boli financované v pomere 15:85 zo štátneho rozpočtu SR a z rozpočtu Európskej únie. Pri projekte Podpora vytvárania pracovných miest-2 bola predpokladaná miera financovania z rozpočtu SR za tri roky realizácie projektu 1 605 318,28 € a z rozpočtu EÚ 9 096 803,62 €. Daný projekt predstavoval najväčšiu záťaž pre štátny rozpočet z vybraných projektov.

4.3.2 Podpora vytvárania pracovných miest- 3

Projekt bol uskutočnený v období od mája 2014 do decembra 2015. Cieľová skupina ostala nezmenená ako v predchádzajúcom projekte avšak, doba evidencie uchádzačov o zamestnanie sa zvýšila z 1 mesiaca na najmenej 3 mesiace. Projekt zameriaval svoju realizáciu najmä na Prešovský kraj. Hlavná aktivita bola podpora vytvárania pracovných miest pre cieľovú skupinu, na plný úväzok na dobu najmenej 18 mesiacov. V období implementácie projektu bolo vytvorených 847 pracovných miest. Na začiatku realizácie projektu sa v Prešovskom kraji uvádzalo 27 006 uchádzačov o zamestnanie cieľovej skupiny. Ku koncu projektu ich bolo 21 236.³³

Rozpočet sa stanovil na výšku 5 000 000 €. V prvom roku realizácie sa vyčerpalo 860 952,90 €. V roku 2015 bolo vyčerpaných na hlavnú aktivitu aktívneho opatrenia trhu práce 3 574 552,58 €.

Tabuľka 5 Finančné ukazovatele projektu Podpora vytvárania pracovných miest- 3

	Sledovaný rok	Schválený rozpočet (v €)	Vyčerpané finančné prostriedky (v €)	Vyčerpané finančné prostriedky (v %)	Predpokladaná miera financovania z rozpočtu SR (v %)	Predpokladaná miera financovanie z rozpočtu EÚ (v %)	Predpokladaná miera financovania z rozpočtu SR (v EUR)	Predpokladaná miera financovanie z rozpočtu EÚ (v EUR)
Hlavné aktivity AOTP	2014	5 000 000	860 952,90	17,22				
Hlavné aktivity AOTP	2015	5 000 000	3 574 552,58	71,49				
Spolu			4 435 505,48	88,71	15	85	665 325,82	3 770 179,66

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa ÚPSVaR.

³³ Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Vyhodnotenie uplatňovania aktívnych opatrení na trhu práce za rok 2014. [Online]. In: Upsvar. 2015. [21.2.2018].
Dostupné na: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/statistic/aotp_2014/Vyhodnotenie_AOTP_2014.pdf>

Predpokladaná miera čerpania finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre projekt Podpora vytvárania pracovných miest-3 predstavovala 665 325,82 €. Projekt sa realizoval dva roky, čo aj predstavuje menšiu záťaž pre štátny rozpočet ako predchádzajúci projekt. Predpokladaná miera financovania z rozpočtu EÚ bola 3 770 179,66 €.

4.3.3 Podpora rozvoja regionálnej zamestnanosti bez Bratislavského samosprávneho kraja

Daný projekt bol uskutočnený v období od apríla 2014 do novembra 2015. Cieľová skupina sú uchádzači o zamestnanie vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie po dobu najmenej 3 mesiace. Projekt sa orientoval na zníženie dlhodobej nezamestnanosti v krajoch Slovenska, avšak až na Bratislavský samosprávny kraj. Projekt má dve hlavné aktivity. Prvou je poskytovanie príspevkov na podporu vytvárania pracovných miest u vybraných zamestnávateľov a poskytovanie príspevkov na podporu vzdelávania zamestnancov prijatých na vytvorenie pracovného miesta. Druhá aktivita sa kvôli nezáujmu zamestnávateľov o vzdelávanie nerealizovala. V roku 2014 bolo na Slovensku okrem Bratislavského kraja evidovaných 36 3806 uchádzačov o zamestnanie, v roku 2015 ich bolo 33 3729 .³⁴

Rozpočet na projekt bol daný na sumu 6 356 968,22 €. V roku 2014 bolo zaradených 1 272 uchádzačov o zamestnanie a vyčerpané finančné prostriedky boli v sume 356 925,86 €. V nasledujúcom roku bolo zaradených 904 uchádzačov o zamestnanie a finančné prostriedky boli vyčerpané v sume 4 612 984 €.

³⁴ Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Vyhodnotenie uplatňovania aktívnych opatrení na trhu práce za rok 2014. [Online]. In: Upsvar. 2015. [21.2.2018].
Dostupné na: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/statistic/aotp_2014/Vyhodnotenie_AOTP_2014.pdf>

Tabuľka 6 Finančné ukazovatele projektu Podpora rozvoja regionálnej zamestnanosti bez Bratislavského samosprávneho kraja

	Sledovaný rok	Schválený rozpočet (v €)	Vyčerpané finančné prostriedky (v €)	Vyčerpané finančné prostriedky (v %)	Predpokladaná miera financovania z rozpočtu SR (v %)	Predpokladaná miera financovanie z rozpočtu EÚ (v %)	Predpokladaná miera financovania z rozpočtu SR (v EUR)	Predpokladaná miera financovanie z rozpočtu EÚ (v EUR)
Hlavné aktivity AOTP	2014	6 356 968,2 2	356 925,86	5,61				
Hlavné aktivity AOTP	2015	6 356 968,2 2	4 612 984	72,57				
Spolu			4 969 909,86	78,18	15	85	745 486,48	4 224 423,38

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa ÚPSVaR.

Pre projekt Podpora rozvoja regionálnej zamestnanosti bez Bratislavského samosprávneho kraja bola predpokladaná miera financovania z rozpočtu SR 745 486,48 €. Realizácia projektu bola 2 roky ako aj predchádzajúci, avšak záťaž pre štátny rozpočet mal väčšiu mieru. Predpokladaná miera financovania z rozpočtu Európskej únie dosahovala sumu 4 224 423,38 €.

4.3.4 Podpora vytvárania pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov v Bratislavskom samosprávnom kraji

Realizácia projektu sa uskutočnila od mája 2014 do novembra 2015. Cieľová skupina sú uchádzači o zamestnanie do 29 rokov vrátane a zároveň sú vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie úradu práce, sociálnych vecí a rodiny po dobu najmenej tri mesiace. Hlavná aktivita projektu bola podpora vytvárania pracovných miest u vybraných zamestnávateľov, uchádzači boli prijatí do pracovného pomeru na plný úväzok po dobu najmenej 18 mesiacov. Pracovné miesta boli obsadené počtom 32 uchádzačov. V roku 2014 V Bratislavskom kraji bolo 6380 uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov. V roku 2015 ich bolo 5 380.³⁵

³⁵ Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Vyhodnotenie uplatňovania aktívnych opatrení na trhu práce za rok 2014. [Online]. In: Upsvar. 2015. [21.2.2018]. Dostupné na: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/statistic/aotp_2014/Vyhodnotenie_AOTP_2014.pdf>

Na projekt bol pôvodne schválený rozpočet 1 000 000 €, no v roku 2015 bol znížený o sumu 452 153,57 €. Konečný schválený rozpočet projektu bol daný na sumu 574 846 €. V roku 2014 bolo na projekt vyčerpaných 40 913,70 €, čo predstavuje 4,09% z celkového rozpočtu. V roku 2015 bolo vyčerpaných 474 524 €, čo predstavuje v percentuálnom vyjadrení 90,32% z celkového rozpočtu za celé obdobie implementácie projektu.

Tabuľka 7 Finančné ukazovatele projektu Podpora vytvárania pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov v Bratislavskom samosprávnom kraji

	Sledovaný Rok	Schválený rozpočet (v €)	Vyčerpané finančné prostriedky (v €)	Vyčerpané finančné prostriedky (v %)	Predpokladaná miera financovania z rozpočtu SR (v %)	Predpokladaná miera financovanie z rozpočtu EÚ (v %)	Predpokladaná miera financovania z rozpočtu SR (v EUR)	Predpokladaná miera financovanie z rozpočtu EÚ (v EUR)
Hlavné aktivity AOTP	2014	1 000 000	40 913,70	4,09				
Hlavné aktivity AOTP	2015	574 846	474 524	90,32				
Spolu			515 437,7	94,41	15	85	77 315,66	438 122,05

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa ÚPSVaR.

Projekt Podpora vytvárania pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov v Bratislavskom samosprávnom kraji mal najmenšiu záťaž pre štátny rozpočet zo sledovaných projektov. Za 2 roky realizácie projektu bola predpokladaná miera financovania z rozpočtu SR 77 315,66 € a z rozpočtu EÚ 438 122,05 €.

Zhrnutie

Sledované štyri projekty sa realizovali v období od roku 2013-2015. Projekt Podpora vytvárania pracovných miest-2 vyčerpal najviac finančných prostriedkov. Na začiatku realizácie bolo 53 342 uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov v Prešovskom a Košickom kraji. V roku 2015 bolo uvedených 38 260 uchádzačov o zamestnanie, čo predstavuje až 28,27 % menej osôb. Tento projekt môžeme považovať za úspešný, pretože predstavoval najväčší pokles uchádzačov o zamestnanie spomedzi sledovaných projektov.

Nasledujúci projekt Podpora vytvárania pracovných miest-3 sa orientoval najmä na Prešovský kraj, kde bolo v roku realizácie projektu zaznamenaných 27 006 uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov v Prešovskom kraji. Celková zmena ku koncu realizácie projektu bola o 21,37 % menej uchádzačov.

Projekt Podpora rozvoja regionálnej zamestnanosti bez Bratislavského samosprávneho kraja, nemal ako jedinú cieľovú skupinu mladistvých do 29 rokov. Vykazoval najmenšiu percentuálnu zmenu uchádzačov o zamestnanie. Na začiatku realizácie projektu bolo na Slovensku bez Bratislavského kraja 363 806 uchádzačov o zamestnanie. Ku koncu projektu ich bolo 333 729, čo predstavuje iba o 8,27 % menej uchádzačov. Vzhľadom k relatívnej veľkej miere záťaže pre štátny rozpočet a nízkej miere percentuálnej zmeny uchádzačov o zamestnanie, daný projekt môžeme považovať za najmenej úspešný.

Posledný sledovaný projekt Podpora vytvárania pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov v Bratislavskom samosprávnom kraji vykazoval zmenu o 15,67 % menej uchádzačov. Tento projekt predstavoval najmenšiu záťaž pre štátny rozpočet a vykázal viac ako 15 % menej uchádzačov o zamestnanie, preto ho môžeme považovať za najúspešnejší.

V širšej súvislosti so stanoveným cieľom práce boli stanovené hypotézy. H1: Aktívna politika zamestnanosti je dôležitým prvkom k znižovaniu nerovnováhy na trhu práce. Realizuje sa pomocou programov a projektov, ktoré uľahčujú integráciu uchádzačov o zamestnanie. Preto, pre úspešnosť národných projektov percentuálna zmena uchádzačov o zamestnanie k začiatku a ku koncu národných projektov na vymedzenom území a vzhľadom na cieľovú skupinu by mala byť väčšia ako 15 %. Hypotéza sa potvrdila vo všetkých projektoch, až na Podpora rozvoja regionálnej zamestnanosti bez Bratislavského samosprávneho kraja, kde percentuálna zmena bola 8,27 %. Projekt Podpora vytvárania pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov v Bratislavskom

samosprávnom kraji len tesne vošiel do pätnásť percentuálneho limitu, vykazoval zmenu 15,67 %.

H2: Pre čo najlepší výsledok národných projektov, je potrebné využiť čo najväčšie množstvo vytýčených finančných prostriedkov. Preto by mali národné projekty vyčerpať minimálne 90 % schváleného rozpočtu. Táto hypotéza sa potvrdila len čiastočne. Prvý zo sledovaných projektov Podpora vytvárania pracovných miest-2 vykazoval hodnotu tesne nad limitom, 90,05 %. Nasledujúcemu projektu Podpora vytvárania pracovných miest-3 chýbalo 1,29 % na splnenie hypotézy. Projekt Podpora rozvoja regionálnej zamestnanosti bez Bratislavského samosprávneho kraja vyčerpal iba 78,18 %. Posledný zo sledovaných projektov hypotézu splnil, vyčerpal 94,41 %.

Záver

Aktívna politika trhu práce je dôležitým prvkom politiky zamestnanosti pri začleňovaní ľudí do spoločnosti vďaka trhu práce. Patrí k hlavným nástrojom politiky štátu pri riešení dlhodobej nezamestnanosti. Politika zamestnanosti sa sústreďí najmä na rizikové skupiny, ktoré majú problém nájsť si zamestnanie a zotrvať v ňom. Do tejto skupiny zaradíme ľudí v pred dôchodkom veku, ľudí s nízkym vzdelaním, osoby so zdravotným postihnutím, dlhodobo nezamestnaní, ženy s malými deťmi a mladí ľudia po ukončení školskej dochádzky.

V poslednej dobe idú do popredia spoločné politiky zamestnanosti, ktoré sú definované na nadnárodnej úrovni. Pomocou podpory v nezamestnanosti formou viacerých projektov či programov, ktoré sú spolufinancované z Európskeho sociálneho fondu, sa vytvára dlhodobý pozitívny efekt.

V rámci opatrení na trhu práce, Slovensko smeruje svoje prostriedky na podporu zamestnanosti, prostredníctvom priamej tvorby pracovných miest, či vzdelávania alebo pomocou zlepšenia priradovania uchádzačov o zamestnanie k voľným pracovným miestam. Slovensko môžeme zaradiť ku krajinám, s najnižšími výdavkami na aktívne opatrenia trhu práce v rámci Európskej únie.

Cieľom bakalárskej práce bolo zhodnotiť finančné ukazovatele vybraných národných projektov na podporu zamestnanosti. Následne sa zamyslieť nad záťažou pre štátny rozpočet. A percentuálnej zmene v počte uchádzačov o zamestnanie. Cieľ bol dosiahnutý pomocou vymedzenia základných pojmov ako trh práce, politika zamestnanosti či nezamestnanosť. Ďalej sme sa venovali analýze výdavkov na služby zamestnanosti. Nakoniec sme zhrnuli prehľad o skúmaných národných projektov a ich úspešnosti na základe percentuálnej zmene uchádzačov o zamestnanie.

Zväčša všetky vybrané národné projekty sa zamerali na rizikové skupiny, konkrétne na mladých ľudí do 29 rokov. Pri každom projekte môžeme skonštatovať úspešnosť, pretože pri každom projekte bola preukázaná zmena v počte uchádzačov o zamestnanie.

Zoznam bibliografických odkazov

Knihy/Monografie

DUDOVÁ, Iveta. *Európska sociálna politika*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009, 202 s. ISBN 978-80-225-2817-7.

GONDA, Vladimír, Anetta ČAPLÁNOVÁ, Helena MASÁROVÁ a Dária ROZBORILOVÁ. *Metodika vedeckej práce*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009, 252 s. ISBN 978-80-225-2797-2.

GRANDTNEROVÁ, Lenka. Nové aspekty aktívnej politiky trhu práce v Českej a Slovenskej republike. *Znalostná ekonomika a jej odraz v ekonomickej teórii a hospodárskej praxi: zborník príspevkov: medzinárodná vedecká konferencia: Bratislava, 5. novembra 2010*. Bratislava: [Katedra ekonomickej teórie NHF EU], 2010, , [1-7]. ISBN 978-80-225-3076-7.

HALÁSKOVÁ, R.: *Politika zamestnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008, 152 s. ISBN 978-80-7368-522-5.

JÍROVÁ, H.: *Trh práce a politika zamestnanosti*. Praha: VŠE, 1999, 95 s. ISBN 80-7079-635-9

JUREČKA, V. a kol.: *Makroekonomie*. Praha: Grada Publishing, 2013, 352 s. ISBN 978-80-247-4386-8 .

JUSKO, P. - HALÁSKOVÁ, R.: *Politika zamestnanosti*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2012. 164 s. ISBN 978-80-557-0339-8.

KUCHAŘ, P.: *Trh práce. Sociologická analýza*. Praha: Karolinum, 2008, 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3.

RIEVAJOVÁ, Eva, Eva PONGRÁCZOVÁ, Peter STANĚK a Andrej PŘÍVARA. *Trh práce a politika zamestnanosti*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2012, 267 s. [15,10 AH]. ISBN 978-80-225-3544-1.

RIEVAJOVÁ, Eva a Mária HUSÁKOVÁ. Politika zamestnanosti a aktívne opatrenia na trhu práce. *Znalostná ekonomika a jej odraz v ekonomickej teórii a hospodárskej praxi: zborník príspevkov: medzinárodná vedecká konferencia: Bratislava, 5. novembra 2010*. Bratislava: [Katedra ekonomickej teórie NHF EU], 2010, 1-11. ISBN 978-80-225-3076-7.

RIEVAJOVÁ, Eva a Roman KLIMKO. Trendy a výzvy pre slovenský trh práce v druhej polovici cieľového obdobia stratégie Európa 2020. *Revue sociálno-ekonomického rozvoja: vedecký recenzovaný on-line časopis*. Bratislava: Katedra sociálneho rozvoja a práce NHF EU, 2016, 2(1), ISSN 54-65. ISSN 2453-6148.

WORKIE TIRUNEH, Menbere, Miroslav ŠTEFÁNIK, Tatiana BUJŇÁKOVÁ, Tomáš DOMONKOS, Peter HORVÁT, Brian KÖNIG, Ivan LICHNER a Marek RADVANSKÝ. *Trh práce na Slovensku: analýzy a prognózy*. Bratislava: Ekonomický ústav SAV, 2014, 222 s. ISBN 978-80-7144-232-5. Dostupné na internete: <ftp://193.87.31.84/0198289/261_monografia-trh-prace-na-slovensku.pdf>

Elektronické odkazy

BEBLAVÝ, M. (2012). *Sociálna politika*. cit. [4.4 2015]. Dostupné na: <<http://www.socialnapolitika.eu/index.php/na-stiahnutie/>>

Eurostat. [Online]. Dostupné na :

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/lmp_ind_exp>

Eurostat. [Online]. Dostupné na:

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tepsr_sp110>

Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Revízia výdavkov na politiky trhu práce a sociálne politiky. [Online]. In: finance.gov. 2017. [21.2.2018]. Dostupné na: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11158>>

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny. Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia. [Online]. In: Employment.gov. 2013. [21.2.2018]. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/esf/op-zasi/op_zasi_revizia_4.pdf>

Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Vyhodnotenie uplatňovania aktívnych opatrení na trhu práce za rok 2013. [Online]. In: Upsvar. 2014. [21.2.2018]. Dostupné na: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/statistic/AOTP2013/Vyhodnotenie_AOTP_2013-17.6.2014.pdf>

Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Vyhodnotenie uplatňovania aktívnych opatrení na trhu práce za rok 2014. [Online]. In: Upsvar. 2015. [21.2.2018]. Dostupné na: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/statistic/aotp_2014/Vyhodnotenie_AOTP_2014.pdf>

Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Vyhodnotenie uplatňovania aktívnych opatrení na trhu práce za rok 2015. [Online]. In: Upsvar. 2016. [21.2.2018]. Dostupné na: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/statistic/aotp_2015/Vyhodnotenie_AOTP_2015.pdf>